

Asia: VN/20279/2023

Korkeimman oikeuden esitys lainsäädäntötoimeen ryhtymisestä, oikeudenkäymiskaaren muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen koskevien säännösten täydentäminen

1. Yleistä

Onko teillä yleistä lausuttavaa korkeimman oikeuden esityksestä?

Kyseessä on perusteltu muutosesitys ja sen tavoite on hyväksyttävä. Lainmuutos lisäisi todennäköisesti ennakkopäätösten määrää, edistäisi siten oikeuden kehittymistä ja olisi omiaan yhdenmukaistamaan alioikeuskäytäntöä. Tapauskohtaisesti muutos myös nopeuttaisi prosessia, jossa ennakkopäätösluontoista asiaa käsitellään ensin kärjäoikeudessa, sitten hovioikeudessa ja lopulta korkeimmassa oikeudessa (muistion sivut 16–18). Kokonaisuutena kyseessä on siis kannatettava muutosesitys.

2. Hyppyvalituslupa

Lausuntonne esityksestä koskien hyppyvalituslupaa.

Esitetty uusi OK 30 luvun 3 a § (muistion sivu 6): Esitys on perusteltu. Olisiko kuitenkin mahdollista säätää seuraavasti: Jos ennakkopäätösluonteinen kysymys on ratkaistu KKO:ssa ja tämän jälkeen päädyttäisiin siihen, että jatkokäsittelylupa olisi pitänyt myöntää, KKO suoraan ratkaisisi asian kirjallisen materiaalin pohjalta, kuten hovioikeus tekisi? Onko asian edestakaisin siirtely KKO:n ja HO:n välillä kaikissa tapauksissa tarkoituksenmukaista? Lisääkö siirtely eri tahojen työtä ja pitkittääkö prosessia tilanteessa, jossa EIT on moittinut Suomea pitkistä prosesseista? Varmaan tässä mallissa jouduttaisiin ottamaan myös kantaa näyttökysymyksiin, mutta niinhän KKO tekee jo nykyään. Olisiko muutos liian suuri verrattuna nykytilaan? Ainakin esityksen pohjana olevassa muistiossa todetaan, että ei ole tarkoitus lisätä suullisia käsittelyjä.

3. Ennakkopäätöskysymys

Lausuntonne esityksestä koskien ennakkopäätöskysymystä.

Esitetty uusi OK 30 a luvun 7 § (muistion sivu 6-7): Tämäkin muutosesitys on perusteltu, koska näinhän myös KKO toimii kysyessään ennakkoratkaisua EUT:lta EU-oikeuden soveltamisesta. Kysessä

ei siis olisi mitenkään mullistava uusi menettely, vaan tässä vain laajennettaisiin mahdollisuutta ennakkoratkaisun pyytämiseen kansallisten tuomioistuinten välillä.

4. Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa korkeimman oikeuden esityksestä?

Korkeimman oikeuden esityksestä ei ole muuta lausuttavaa, mutta otamme kantaa tässä muistioon myös siltä osin kuin muistion perusteella ei ole esitetty säädösmuutoksia.

Esitetty uusi OK 30 a luvun 7 § ja oikeudenkäynnin kesto (muistion sivu 8): Voisiko säätää jopa laissa niin, että tällainen asia on käsiteltävä joutuisasti. Onko muistion perusteluissa esitetty "mahdollisimman joutuisasti" liian avoin käsite? Miksi ei voisi säätää laissa selkeää aikarajaa, kuten on monissa asiaryhmissä (nuoret), pakkokeinoissa jne.?

Ennakkopäätöskysymystä koskevat kulut (muistion sivu 8): Voisiko harkita, että valtion varoista maksettaisiin oikeudenkäyntikulut KKO:ssa, jos tapauksessa on ennakkopäätöstarve, koska ennakkopäätökset yhdenmukaistavat alioikeuskäytäntöä ja lisäävät yhdenvertaisuutta. Ennakkopäätöksiä annetaan yhteiskunnalliseen tarpeeseen, yhteiskunnan intressissä. Miksi tällainen pitäisi kustannusmielessä kaatua yhden asianosaisen / asianosaisten harteille?

Muistion sivu 10 ja aineellisen kysymyksen ratkaisu: Olisi hyvä mahdollisimman pitkälti toimia ns. yhden kosketuksen periaatteella niin, että mahdollisimman vähän tulisi siirtelyjä oikeusasteiden välillä ja asia voitaisiin ratkaista mahdollisimman nopeasti.

Muistion sivu 12 ja abstrakti laintulkintakysymys: Miksi esimerkiksi kysymys siitä, onko jokin säännös ristiriidassa perustuslain kanssa, rajautuisi esitetyn sääntelyn ulkopuolelle? Eikö perustuslainvastaisuuden arviointi nopeuta prosessia, jos KKO:lta pyydetään perustuslainmukaisuudesta kannanottoa? Toki tällöin pitäisi olla ratkaistavana käsillä olevaan tapaukseen konkreettisesti liittyvä lain perustuslainmukaisuutta koskeva kysymys. Muistiossa ei olekaan tulkintamme mukaan rajattu tavallisen lain perustuslainmukaisuuden tutkimista sinänsä esitetyn sääntelyn ulkopuolelle jääväksi.

Tolvanen Matti
Itä-Suomen yliopisto